

Keramická zásobnice lužických popelnicových polí ze Suhrovic v Pojizeří

Jiří Waldhauser

ÚVOD

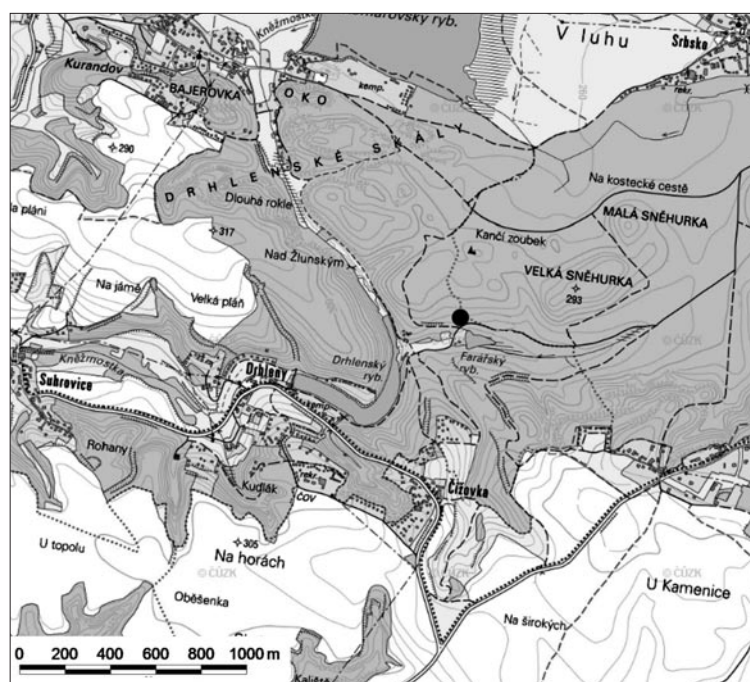
Nálezy předmětů z mladšího zemědělského pravěku upřesňují nejenom rozsah stabilních sídelních a funerálních areálů, nýbrž signalizují i jiné archeologicky sledovatelné aktivity včetně mobility pravěkých populací v krajině. Každý nález tak rozšiřuje kvalitu archeologických informací.

NÁLEZOVÉ OKOLNOSTI A TOPOGRAFICKÁ SITUACE

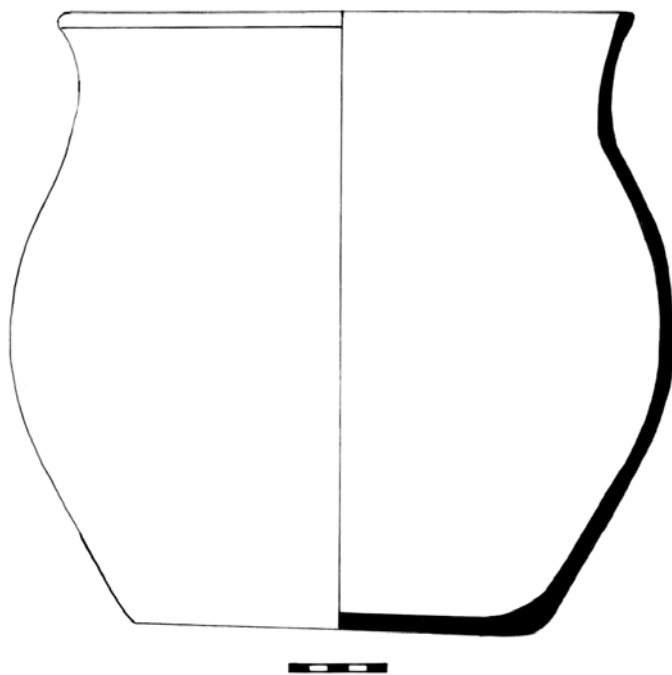
Nový nález amatérského archeologa Ladislava Kohouška z katastrálního území Suhrovic (administrativní obec Kněžmost, okr. Mladá Boleslav, Středočeský kraj) pochází z března roku 2015 a došlo k němu při rekognoscaci plochy původního borového lesa, vykácené a zorané harvestorem do hloubky ca 40 cm. Jde o polohu pojmenovanou U Farského rybníka, místo je vzdálené 1,1 km severovýchodně od osady Drhlenu a 2,3 km východně od intravilánu Suhrovic (*obr. 1*). Jmenovaný získal povrchovým sběrem na ploše ca 5 × 5 m 31 rozptýlených zlomků keramiky prokazatelně z jediné nádoby. Situovány byly v rámci povrchového lesního humusu heterogenní sypké hlinitopísčité konsistence.

Místo nálezu navštívil autor příspěvku dne 8. 5. 2015 a na zorané ploše o rozměrech ca 250 × 80 m nezaregistroval žádné archeologické nálezy a struktury. Orba výrazně zasáhla až do sterilního podloží, které je možno klasifikovat jako světlý bělavý písek ležící pod ca 20 cm mocnou vrstvou lesního humusu.

Terén v místě nálezu tvoří velmi mírný jižní až jihovýchodní svah nad bezejmennou vodotečí, která se po 400 metrech vlévá do říčky Kněžmostky, kde terén přechází v hlubší roklí s příkrými, zčásti skalnatými svahy. Nad lokalitou se vypíná jediný výraznější kupovitý vrch Velká Sněhurka (294 m n. m.).

Obr. 1. Suhrovice. Poloha lokality

Obr. 2. Suhrovic. Kresebná rekonstrukce nalezené zásobnice.
Kresba A. Waldhauserová

POPIS A DATOVÁNÍ NÁLEZU

Rekonstruovatelná bezuchá vejčitá nádoba, funkčně pravděpodobně zásobnice (obr. 2); v. 32,3 cm, průměr ústí 30,8 cm; keramický materiál s výraznou „bahnitou“ komponentou, povrch vně okrový neupravený, spíše hrubší úprava, uvnitř pečlivěji hlazeno, výrazně šedé zbarvení, deponovány zhruba dvě třetiny nádoby (absence subrecentních lomů keramických zlomků). Předmět bude umístěn v depozitáři Městského muzea v Mnichově Hradišti.

Nádobu lze datovat nejspíše do mladší doby bronzové. Podle nedávno publikovaných datací (Jiráň *ed.* 2008, 152–157, obr. 86:23) náleží analogická keramika spíše průběhu lužické kultury, snad stupňům Reinecke Br D – Ha A, tedy zhruba do období 1300–1050 př. n. l. (Jiráň *ed.* 2008, tab. 4).

HISTORIE BĀDÁNÍ

Ještě Jan Filip (1947) nevedl ze Suhrovic žádné archeologické nálezy. Osídlení populací lužických popelnicových polí bylo na sousedních katastrech Kněžmostu a Branžeže registrováno až od roku 1977,

na území Suhrovic však teprve na sklonku minulého století. Specifické archeologické výzkumy skalních dutin na severu katastrálního území Suhrovic – rovněž i Nové Vsi a Srbska – přinesly pro období zemědělského pravěku keramiku doby bronzové (souhrnně Waldhauser 2006 s lit.). Tyto skalní převisy v katastru Suhrovic (např. Berča, ležící ve vzdálenosti pouhých 700 m vzdušnou čarou severně od naleziště u Farského rybníka) podtrhují zájem člověka doby bronzové o sledované teritorium.

Z dnešního lesního komplexu ještě dále severněji a východněji od nálezu keramické zásobnice u Suhrovic – z areálu Žehrovských lesů – jsou známy tři naleziště bronzových předmětů (Waldhauser 1971; *týž* 2000) a dále ojedinělý nález jehlice s profilovanou hlavicí (Waldhauser 2015). Ze vzdálenosti od 2,5 km opačným směrem, k jihu, byly zaznamenány standardní mladobronzové sídlištní komponenty (např. Obruby, Solec, nepublik.; Kněžmost, Čiháčková 2013). Z Kněžmostu bylo již dříve doloženo pohřebiště lužické kultury (Waldhauser 2006, 16). Nejblíže k nalezišti u Farského rybníka situované mladobronzové hradiště představuje známá lokalita Mužský-Hrada (Pleslová-Štiková 1981), vzdálená přes 5 km.

ANALÝZA

Místo nálezu vykazuje prakticky všechny obvyklé parametry sídel lužických popelnicových polí, ovšem se zásadní výjimkou v podobě absence (četných) zlomků keramiky řady typů, dalších artefaktů, především mazanice, a tmavě se rýsujících objektů. Za těchto okolností – fenoménu jedné větší nádoby – lze sotva podpořit hypotézu o standardním agrárním sídle. Ovšem nedávno byly z lokality Vesecko u Turnova v Pojizeří přineseny indicie o sídlištních se zahloubenými objekty a sloupovými jamkami, překvapivě bez nálezů keramiky a běžných artefaktů. Datace do některých období pravěku včetně doby laténské vycházejí výhradně z radiokarbonových dat (srv. Waldhauser 2012, 335).

Fakticky lze vyloučit ztotožnění nálezu nádoby ze Suhrovic s funerální aktivitou, reprezentovanou žárovým hrobem, neboť v terénu zoraném až na podloží nebyly pozorovány žádné archeologické nálezy ani náznaky přítomnosti kremace, do křídova přepálené lidské ostatky, dokumentované např. na lužickém žárovém pohřebišti u Dneboha v Pojizeří (Filip 1947, 101–104; Waldhauser 2006, 8).

Nálezy „osamocených“ keramických nádob z míst mimo běžné sídelní, opevněné a funerální areály ovšem nejsou nikterak ojedinělé. Nicméně nejčastěji obsahovaly bronzové artefakty a mluví se o nich jako o depotech. V Pojizeří byl zaznamenán např. z 12 km vzdálených Chudoples v okrese Mladá Boleslav (Smejtek – Lutovský – Militký 2013, 124–125) a dalších (Štefl 2011, tab. 3). Vyloučit však nelze, že domněle „prázdné“, mimo sídla a funerální místa lokalizované keramické nádoby – nález ze Suhrovic

nevyjímaje – mohly obsahovat nedochovatelné organické předměty a defacto tedy měly charakter depotů. (Konečně, nádoby v lužických žárových hrobech bývají opticky taktéž bez obsahu, sotva však jako takové byly do hrobů ukládány.)

Zajímavá je skladba a umístění lokalit lužických popelnicových polí v radiálu zhruba 5 km od Farského rybníka u Suhrovic. Dnes je pokryt z více než cca tří čtvrtin homogenním lesním komplexem, což se ukazuje jako důležitá nálezová okolnost. Severními směry od Farského rybníka se jeví specifické umístění depotů, aktivity ve skalních dutinách a ojedinělé nálezy, zatímco jižními inklinacemi vystupují standardní sídelní aktivity doby bronzové. Mohlo by se jednat o reflex využití vymezené krajiny na samém jihu orným zemědělstvím, na severu potom spektrem jiných aktivit, včetně (sezónního) pastevectví, kultovních manipulací a řady dalších, dnes sotva identifikovatelných činností. Ve sledovaném období lužického sociokulturního komplexu došlo k nejintenzivnějšímu obhospodařování krajiny sui generis, nepřekonaném až do novověku.

ZÁVĚR

Vzhledem k limitovaným informacím nelze nález keramické nádoby ze Suhrovic, datovatelný spíše do mladší doby bronzové, snad ze stupňů Br D – Ha A1, spojovat s žádnou určitou archeologickou strukturou, aniž by bylo možno vyloučit, že se jednalo o depot s obsahem organických ekvivalentů. Mohlo se jednat o předměty, ale i potravu či tekutiny, které mohly být ukládány jak z praktických, tak kultovních důvodů.

LITERATURA

- Čiháčková, L. 2013: Kněžmost, okr. Mladá Boleslav. In: M. Lutovský a kol., Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2012, *Archeologie ve středních Čechách* 17, 801.
- Filip J. 1947: Dějinné počátky Českého ráje. Praha.
- Jiráň, L. ed. 2008: *Archeologie pravěkých Čech 5. Doba bronzová*. Praha.
- Pleslová-Štiková, E. 1981: Mužský u Mnichova Hradiště. *Pravěká skalní pevnost*. Praha.
- Smejtek, L. – Lutovský, M. – Militký, J. 2013: *Encyklopedie pravěkých pokladů v Čechách*. Praha.
- Štefl, J. 2011: Bronzové depoty z období popelnicových polí v severních Čechách, *Bezděz* 20, 371–386.
- Waldhauser, J. 1971: Dva mohylové náramky z Pojizeří, *Archeologické rozhledy* 23, 147–152.
- Waldhauser, J. 2000: Depot (?) mladší doby bronzové z Branžeže, okr. Mladá Boleslav, *Archeologie ve středních Čechách* 4, 121–122.
- Waldhauser, J. 2006: *Soupis archeologických lokalit CHKO Český ráj*. Mladá Boleslav.
- Waldhauser, J. 2012: *Keltské Čechy*. Praha.
- Waldhauser, J. 2015: Jehlice popelnicových polí ze Suhrovic z Pojizeří, *Archeologie ve středních Čechách* 19, 187–188.

A ceramic storage vessel of the Lusatian culture from Suhrovice in the Jizera region

The author publishes a random find of an incomplete but reconstructable vessel dating from the Late Bronze Age which was discovered by an amateur archaeologist in a ploughed-up, formerly forested area in 2015. The object can be dated to BD–HaA. This site with only one isolated object cannot be associated with any archaeological structure, however, it is situated on the northern edge of an old settlement area.

(English by Jan Machula)

Fig. 1. Location of the site

Fig. 2. Reconstruction of the vessel

